

Tekst: **Kelly Relaes** (ILVO), **Sander Palmans** (PVL), **Norbert Vettenburg** (Departement Landbouw en Visserij) en **Sarah De Smet** (Varkensloket)

EINDBEERKEUZE VAN BELANG VOOR BEDRIJFSRESULTAAT

Een doordachte eindbeerkeuze is een belangrijke managementbeslissing op een zeugenbedrijf. Dit thema kwam daarom aan bod tijdens één van de workshops naar aanleiding van het varkensevent van de VarkensAcademie in november van vorig jaar. In zijn presentatie toonde Sander Palmans (PVL) het belang aan.

Hij steunde hierbij vooral op resultaten uit het IWT-project 'Genotype-milieu-interacties bij het bepalen van de fokwaarde van beren' waaraan hij eerder als onderzoeker voor ILVO en KUL mee werkte. Doel is om na te gaan of de rangschikking van beren op basis van de fokwaardeschatting onder gestandaardiseerde omstandigheden een maat kan zijn voor de resultaten van de nakomelingen op praktijkbedrijven.

Huidige fokwaardeschatting

In het huidige systeem van fokwaardeschatting worden Piétrainberen afgetest door per beer 18 à 24 biggen, die afkomstig zijn van 3 tot 4 zeugen, te selecteren. Deze geselecteerde biggen worden vervolgens per lot afgemest onder gestandaardiseerde omstandigheden in de selectiemesterijen. De fokwaarde-index van de beer wordt berekend op basis van de fokwaarden voor groei, voederconversie en slachtkwaliteit van de nakomelingen (Tabel 1). De waarden voor dagelijkse groei worden uitgedrukt in g/dag en de waarden voor voederconversie worden uitgedrukt in g/kg groei. De slachtkwaliteit wordt uitgedrukt in punten. Voor dagelijkse groei betekent een positief getal een betere groei t.o.v. de gemiddelde beer. Voor de voederconversie betekent een negatief getal een gemiddeld lagere voederconversie (betere groei per kg voederopname). Bij de slachtkwaliteit betekent een positief getal een betere slachtkwaliteit. Aangezien de beer verantwoordelijk is voor de helft van de genetica van de biggen, worden de waarden door twee gedeeld. Als voorbeeld nemen we beer X uit tabel 1. De nakomelingen van beer X en een gemiddelde zeug zullen 15 g/dag trager groeien dan deze van een gemiddelde beer, maar ook 25 g/kg aanzet minder eten. Daarnaast hebben ze een betere slachtkwaliteit dan gemiddeld. Uiteindelijk zal een vleesvarken 1,50 euro meer opbrengen dan een gemiddeld vleesvarkens. De bekomen afwijkingen worden vermenigvuldigd met hun economisch gewicht, samengeteld en omgerekend naar een indexcijfer (dat wil zeggen op 100), waarbij elke indexpunt zorgt voor een meeropbrengst van ongeveer 10 eurocent. Fokberen kunnen dan op basis van hun index worden gerangschikt, waarbij de beste beren een hogere index (fokwaarde) hebben.

Tabel 1: Beer X in het huidige systeem van de fokwaardeschatting

Beer	Dagelijkse groei	Voederconversie	Slachtkwaliteit	Index
X	-30	-50	12	115

Invloed van het voeder en de omgeving op de rangschikking van fokberen

In het vermelde project werd gekozen voor vijf eindberen die verschillen van bloedlijn en afkomstig zijn van verschillende KI-centra. Tijdens de voederproef werd nagegaan hoe de nakomelingen van vijf beren presteerden wanneer ze een ander voeder (hoog energetisch en hoog eiwit voeder t.o.v. laag energetisch en laag eiwit voeder) kregen. Uit de voederproef werd geconcludeerd dat de rangschikking van de beren grotendeels wordt behouden. Er zijn wel verschillen tussen de beren en de voeders. Concreet wil dit zeggen dat er geen verschil in de optimale vaderbeer is indien het voeder op het praktijkbedrijf afwijkt van het voeder op de selectiemesterij.

Bij de locatieproef werden vervolgens 1152 vleesvarkens van vijf beren op vijf verschillende proefbedrijven afgetest. Deze proefbedrijven verschilden op meerdere vlakken. Er werd met een andere zeugenlijn gewerkt en de hokdensiteit en huisvesting varieerden. Het doel hiervan was om eenvoudig na te gaan of een goede beer op elk bedrijf goed scoort. Uit deze proef bleek dat de bekomen rangorde van de beren veranderde. De rangschikking voor de karkaskwaliteit was verschillend, terwijl deze voor de voederconversie en groei grotendeels werd behouden. De beer die op de ene bedrijf de beste is, is dus niet per definitie op een andere ook de beste. De locatieproef zal nog op praktijkbedrijven worden herhaald. Hierbij zal worden nagegaan wat het effect is van verschillende beren en wat in de praktijk nodig is om deze gegevens bij te houden. De eerste indrukken die de varkenshouders van de praktijkproeven ervaren zijn vooral positief.

Zelf aan de slag

Een varkenshouder die zelf de gevolgen van een bepaalde beerkeuze wil nagaan moet in de eerste plaats bepalen welke vraag hij zich stelt en welke gegevens daarvoor nodig zijn. Vervolgens kan hij verschillende stappen doorlopen om tot een antwoord te komen. In stap 1 beslist men welke beren men wil testen. Hierbij houdt men rekening met de gekende eigenschappen van een beer (groei, voederconversie, slachtkwaliteit). Men laat zich best bijstaan in deze beslissing. Dit kan o.a. op basis van de fokwaardeschatting, advies van KI-centra, fokkers, dierenartsen en bedrijfsadviseurs. In stap 2 insemineert men de zeugen met het sperma van de gekozen beren. Hierbij worden de beren gelijkmatig over de beschikbare zeugen binnen de groep verdeeld. M.a.w. men moet vermijden beer A te gebruiken op alle eersteworpszeugen en beer B op alle topzeugen. Belangrijk is om goed bij te houden welke zeug met welke beer werd geïnsemineerd via de zeugenfiches (stap 3). In stap

4 volgt men de biggen op in de kraamstal. Dit is het praktisch het meest eenvoudig als er geen biggen verlegd worden. Maar aangezien dit in de praktijk zelden mogelijk is, wordt aangeraden om enkel biggen te verleggen naar zeugen die door dezelfde beer zijn gedekt. Als dit evenmin mogelijk is, moeten de verlegde biggen goed worden gemerkt (bv. gekleurd oormerk) zodat ze herkenbaar blijven. Ook in de batterij moet men de biggen kunnen opvolgen. Ook hier is dit het meest eenvoudig als de biggen van eenzelfde beer worden samengehouden. Indien dit niet mogelijk is, is er nog steeds de herkenningmogelijkheid via het oormerk (bv. andere kleur aan de binnenkant). In stap 5 worden de vleesvarkens opgevolgd analoog aan de vorige stap. In de laatste stap (6) moeten tenslotte de slachresultaten van de vleesvarkens van de verschillende beren kunnen worden onderscheiden. Dit kan door verschillende kloppnummers per beer te gebruiken waarbij een extra karakter per beer aan de kloppnummer wordt toegevoegd. Om dit werkbaar te houden wordt best gebruikgemaakt van meerdere klopphamers. Op die manier kan er snel een eenvoudig gewisseld worden. Zeker indien er varkens van verschillende beren in hetzelfde hok zitten, is het praktisch niet haalbaar om steeds van karakter te wisselen. Een bijkomende klopphamer is dan geen overbodige luxe.

Economisch bedrijfsresultaat

Het economisch resultaat is afhankelijk van de kosten en inkomsten. Aan de kostenzijde wordt verondersteld dat de beerkeuze geen invloed heeft op de vaste kosten terwijl de variabele kosten (voederopname) wel worden beïnvloed. De inkomsten worden bepaald door de prijs die voor het vleesvarken wordt verkregen in het slachthuis en dat is onder andere bepaald door de beerkeuze. Het economisch resultaat is daarnaast ook afhankelijk van het aantal beschikbare vleesvarkensplaatsen op het bedrijf. Voor praktijkbedrijven is het dus belangrijk om niet alleen te focussen op de index, maar naar de individuele bedrijfsomstandigheden te kijken. Op deze manier kan de best passende beer op het bedrijf worden gekozen.

Besluit

De keuze voor een goede beer kan een groot effect hebben, zo kan een passende beer het bedrijfsresultaat tot 10 euro extra per vleesvarken verhogen. Het gebruik van de fokwaardeschattingen op basis van de selectiemesterijen wordt daarom sterk aanbevolen. Het opvolgen van de nakomelingen van de gekozen beer op het eigen bedrijf kan daarnaast een meerwaarde opleveren. De extra inspanningen die nodig zijn vertalen zich in de vorm van verworven inzichten en nog betere beerkeuzes.

Dit artikel is een weergave van de inhoud van de workshop 'Tot 10 euro extra per vleesvarken dankzij goede keuze eindbeer' die plaatsvond op 28 november in Rumbeke (tijdens het event van de VarkensAcademie). In de loop van de volgende maanden worden door het Praktijkcentrum Varkens nog een aantal artikels gewijld aan de andere workshops.

Dit artikel werd o.a. gepubliceerd in volgend vakblad:

- *Landbouwleven (29 april 2015) p. 17 – 18*